

Un gran i clarivalent calidoscopi

Text > JOAN FERRERÓS

Aquest volum, reeditat per Llibres del Segle (2019), ensenya de forma amena i llegidora que, fa mig segle, Manuel Costa-Pau (1936-2016), l'autor, va preveure amb gran clarividència el futur turístic de la Costa Brava. També, més tard, Yvette Barbaza, amb la tesi *Le paysage humain de la Costa Brava* (del 1966 i publicada en català vint-i-dos anys després), va fer diana en el mateix assumpte. Però ni les institucions polítiques i culturals ni les forces vives de la indústria, el negoci i la inversió els van tenir en compte per a res, i per això avui tenim un litoral degradat en molts aspectes, que, altrament, s'haurien pogut mantenir i conservar. Barbaza, decebuda, anys després va dir: «Me decepcionaron [els catalans] porque han traicionado a su país, a su espacio, y dejaron hacer cosas espantosas [...] y confiar más y más responsabilidades del comercio y la fabricación a [...] unos poderes económicos españoles y extranjeros».

Turistes, sirenes i gent del país és una obra que, més enllà del turisme, analitza aquesta terra com ho van fer altres llibres cabdals que van publicar-se aquells mateixos anys seixanta: *Els altres catalans*, de Paco Candel; *Nosaltres, els valencians*, de Joan Fuster; *Les formes de vida catalana*, de Ferrater Mora; *Notícia de Catalunya*, de Jaume Vicens Vives, i part de l'obra de Josep Pla i d'Agustí Calvet, *Gaziel*. *Turistes, sirenes i gent del país*, publicada el 1966 i exhaurida de feia

anys malgrat ser una obra de referència, ara ens ajuda a entendre uns Països Catalans que, a més, tenen el turisme com a primera indústria nacional.

Costa-Pau va pouar els materials de l'observació directa, de la premsa dels anys seixanta i de les persones. Hi tenen un paper els artistes figuerencs Meu Massot, que vivia llavors a Estocolm (les sueques...), i Felip Vilà, que ho feia a Ceret (frontera, duana, Guàrdia Civil...). Robert Graves, que a Londres havia sentit una conversa entre dues noies en què l'una preguntava a l'altra «On és Mallorca?» i aquesta altra li responia «No ho sé pas; vaig anar-hi en avió...»: tot un certificat de la rellevància del *sun, sand and sex*; tant li feia el lloc de consum. Lawrence d'Àrabia, que havia deixat constància dels altres suds presents al desert. El viatger del Mediterrani amb crònica: l'Ulisses d'Homer. Ricardo de la Cierva i el jove Joaquim Muns, la cara i la creu del règim franquista, que il·lustren el paisatge del moment. Etcètera. Els contrastos entre la gent del país i els forasters sobre les novetats turístiques són molt interessants. Les eroticosexuals: la desinhibició pública i pública, com ara el nudisme practicat als anys cinquanta als clubs polinesis de cala Montjoi i Mediterraneé de Cadaqués. El paisatge poblat de capellans de poble i de civils (el record d'*En Baldiri de la Costa*). Els *xiringuitos* i les *boîtes*, després *night clubs* i després discoteques. El mostrari de pagesos, bo-

COSTA-PAU, Manuel. *Turistes, sirenes i gent del país*. Girona: Llibres del Segle, 2019. 442 p.

tiguers, *pijos* i immigrants espanyols. Els gitanos amb guitarres i *faralae*s. El ministre d'Información y Turismo, Fraga Iribarne, la sangria en bidons i les paelles amb colorant groc. El vendre la vinya i fer la viu-viu o fer calés. La il·lusió del mediterranisme noucentista, galopant cap a can Pistraus. El gran calidoscopi de *Turistes, sirenes i gent del país* que tornem a tenir a l'abast.

L'essència en la brevetat

Text > MIREIA LLEÓ

Montse Salvador (Sant Joan de Palamós, 1958) publica el seu primer llibre, *Camp obert*. Una veu que s'expressa en forma d'haiku, llevat dels sis poemes finals. *Camp obert*, un camp a vessar d'aquesta forma tradicional japonesa que intenta, amb només tres versos, captar un moment, una imatge, un ambient concret. El llibre té una sola part, encapçalada per dues cites de Vicent Alonso i Joan Vinyoli. Unes

cites que fan referència als signes i a les coses que ens passen a la vida: «I què faré de tantes | coses que em passen», es pregunta Vinyoli. Aquests dos versos pertanyen al poema «Sis lletres», del llibre *Encara les paraules*. I aquests versos inicials són ben il·lustratius. A *Camp obert* Montse Salvador arriba al centre d'allò que vol comunicar mitjançant signes i coses concretes: el pas del temps («El temps és jove | en el fil

d'aigua encesa | dins de l'enigma; o bé Mudo. El temps | em venç sense remor: assajo nuses»), els ocells com a signes del temps i el pas de les estacions («de nou les tórtores | amb foc entre les ales: | la llum que torna»), el bosc i l'arbre («Si endreço el bosc, | on van les hores malves, | les peces soltes?»), el sol i la llum, com a signes de plenitud, de creació («Passen els arbres | vessant llum pel brocal | a dins i a fora»), l'amor («Viurons endins | més enllà de la set: | t'he dut el bes») i la paraula («En el llindar, | nítid és el traç ver | d'un darrer molt»). Els signes i el llenguatge («Suren els signes | sobre els estanys efímers | amb

Cadaqués, la història pel forat de la clau

Text > ROSA MARIA GIL TORT

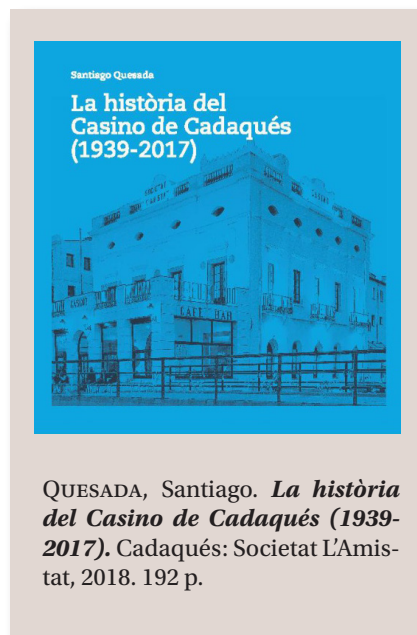
La façana marítima de Cadaqués, coronada per la immaculada silueta de l'església parroquial, té a baix, a la dreta, a tocar de la platja, l'elegant figura del Casino. O potser n'hauríem de dir de La Benèfica, la societat de previsió social creada cap al 1870 i que s'instal·là en el vell casal de la família Godó el 1896. O potser de la Societat L'Amistat, entitat recreativa potenciada després de la guerra i que ha arribat fins avui curulla d'iniciatives i vibrant d'activitats, plenament inscrita en la societat contemporània sorgida de la democràcia.

De tot aquest periple, canvis de nom, d'orientacions i en part de funcions, ens parla aquest llibre. L'autor, Santiago Quesada, amb paciència de frare i esperit d'historiador, mig cronista, mig sociòleg i amb un punt de periodista, ens ofereix la visió de la trajectòria d'aquesta entitat i ens obre la porta de tot un món concentrat en aquelles quatre parets de l'edifici neoclàssic. Des d'allà dins, es poden conèixer els fets, les persones, les actituds i els esdeveniments dels darrers setanta-cinc anys al poble.

Aquest llibre és la segona part d'un estudi sobre l'entitat centenària, el primer dels quals va publicar el mateix autor el 2014, dedicat al període transcorregut des de la fundació, el 1870, fins a la Guerra Civil. Aquest segon volum ha servit per tractar la història de l'entitat fins avui mateix, i honra l'autor i la mateixa societat aquesta voluntat d'unir

passat i present a través de la història pròpia.

Tot i amb això, el veritable valor d'aquest treball és la capacitat de fer-nos anar més enllà de l'anècdota. Com tota bona història local, el seu objectiu ha de ser explicar-nos el país des de la petita història; aportar els protagonistes i els diàlegs per a un argument que en part ja coneixem. Des de la repressió i la prepotència dels guanyadors els primers dies de la postguerra, fins al redreçament dels anys cinquanta i seixanta, amb la tímida recuperació d'una identitat humiliada, una vida local sota sospita i unes voluntats personals qüestionades. Des del poble de pescadors i vinaters, fins a l'arribada dels artistes, de la selecta i intel·lectual colònia de barcelonins i, finalment, del primer turisme. Del Cadaqués isolat dels anys trenta al Cadaqués cobejat d'avui, exemple de vila genuïna, referent de l'essència mediterrània. I tot això, tot, ha passat pel Casino, i l'autor ens ho presenta amb anècdotes, exemples i aportacions de propis i forasters, en una narració detallada que situa l'entitat en el cor de la història del poble, i el poble i les seves necessitats en el cor de les juntes successives. Tot plegat, i aquesta manera d'aproximar-se a la història local, queda ben resumit en la frase que hem espigolat de l'autor mateix de l'estudi i que ens serveix per cloure aquesta ressenya: «Quan un soci i habitant del poble entra al Casino de

QUESADA, Santiago. *La història del Casino de Cadaqués (1939-2017)*. Cadaqués: Societat L'Amistat, 2018. 192 p.

Cadaqués no deixa de ser un representant de la història del seu temps i un membre actiu del que l'envolta, i quan surt no deixa de ser un membre associat a una institució centenària».

El veritable valor d'aquest treball és la capacitat de fer-nos anar més enllà de l'anècdota

prou certesa»), que són motius per a la poesia i per al pensament.

L'autora fa de la poesia una eina per espigolar els camps i collir el que altres no han vist, per triar el que sembla confús. En la petita d'una forma austera i breu és capaç d'enquibir els senyals per poder-los destriar i comprendre millor el món i la vida.

El llibre conté, a la part final, sis poemes. A «Al mot» llegim: «Gosar les correnties, sortir al buf entre el blavís foc a sentir el sotrac | de les síl·labes altivades, descloses cap a rompent». L'autora se'n va cap a la paraula, generadora de poesia. Aquesta paraula que només

amb sis lletres ens obre un món generador de vida, de pensament, d'autocoïnciement. I, al final, un poema més llarg, «Terra», on l'autora es permet fer un retorn puntual als nostres clàssics amb una composició de reminiscències patriòtiques.

SALVADOR, Montse. *Camp obert*. Girona: Llibres del Segle, 2019. 64 p.

